

Kommunikation og sprog

Pædagogiske mål for læreplansteamet

Kommunikation og sprog

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Alle børn skal have mulighed for at lære sig godt sprog, det vil sige at mestre sproget og tale og forstå et rigt og nuanceret dansk. Sproget og de kommunikative kompetencer er grundlaget for at udtrykke sig, at kunne begå sig i sociale sammenhænge, samtale, skabe relationer og håndtere konflikter. Sproget er en af de vigtigste kilder til at forstå verden og er en forudsætning for abstrakt tænkning. Sproget er ligeledes en forudsætning for at lære at lære og for til stadighed at kunne reflektere over egen læring, adfærd og kompetencer.

Interaktioner

Læringsmiljøet skal tilbyde alle børn nærvær, øjenkontakt og fælles opmærksomhed. Barnet lærer sprog i naturlig forlængelse af kommunikation gennem blikretning, pludren og kropsbevægelser. Læringsmiljøet skal tilbyde alle børn at indgå i relationer og støtte børn i deres relationsdannelse både med børn og voksne.

Sproglige rollemodeller

Barnets sprog udvikles i dialog med sproglige rollemodeller, hvilket skal indtænkes både i rutiner og planlagte og spontane aktiviteter. Alle børn skal have mulighed for at lytte, fortælle og stille spørgsmål til sine omgivelser og lege med sproget. Når børn eksperimenterer kommunikativt og sprogligt, får de erfaringer med at aflæse, genskabe og udvikle en passende kommunikation i forskellige situationer og fællesskaber. Alle børn skal have mulighed for at udvide deres talesprog både gennem udvikling af det talte sprog, hvor ordforrådet gradvis øges, og gennem sprogforståelse, hvor barnet udvikler en forståelse for ordets betydning(er).

Fællesskaber

Kommunikation og sprog er centralt for børns evne til at danne relationer, indgå i fællesskaber og vedligeholde venskaber, og her danner legen et vigtigt afsæt som øvebane for barnets nonverbale og verbale kommunikation, ordforråd og sætninger.

Læringsmiljøet skal tilbyde alle børn et bredt udvalg af sproglige læringsmuligheder og aktiviteter, der understøtter tilegnelsen af sprogforståelse, ordforråd, udtale og sætningsdannelse i meningsfulde sammenhænge.

Læringsmiljøet skal give alle børn adgang til bøger, skriveredskaber, papir og andre skriftlige produkter, så barnet introduceres til bogens univers og bliver nysgerrige på skriftsproget. Alle børn skal gives mulighed for at udvikle lydlig opmærksomhed på ordene; om ord rimer, begynder med samme lyd med mere. Læringsmiljøet skal understøtte alle børn i deres naturlige interesse for symboler, læsning, skrivning og stavning.

Hvert børnehus arbejder med en lokale oversættelse af børnehusets pædagogiske læreplan, se beskrivelse på institutionens hjemmeside under den styrkede pædagogiske læreplan.

Læringstegn for 0-2 årige

Læringstegnene er formuleret som konkrete kompetencer og erfaringer uden egentlige slutmål, fordi grundtanken er, at alle børn skal forblive i en læringsproces, og dermed blive så dygtige de kan. Under hvert læringstegn er opremset en række eksempler på, hvordan effekten af det pædagogiske arbejde kan komme til udtryk hos børnene.

At kommunikere med omverdenen

Eksempelvis: Etablere kontakt ved at pege. Søge øjenkontakt. Forstå simple direkte eller indirekte henvendelser. Tage initiativ til dialog med lyde og ord. Kombinere fagter og talesprog. Anvende og afkode kropssprog, gestik og mimik. Give andre plads i samtalen og tage tur. Anvende to- til fem-ords sætninger. Benytte forskellige digitale redskaber til at skabe dialog.

Lydlig opmærksomhed

Eksempelvis: Høre og genkende lyde. Forbinde lyde med bestemte ting. Lytte sig frem til at finde ting, der giver en lyd. Lege med digitale lydbilleder.

Narrative kompetencer

Eksempelvis: Udpege objekter i pege- eller oplæsningsbog. Hente genstande, som beskrives i en fortælling. Have en nysgerrighed i forhold til at fortælle historie. Lave fjlleord. Deltage i snakken om historien i bogen. Fortælle en fantasihistorie. I et vist omfang referere indholdet i en fortalt historie. Fortælle om sine oplevelser.

Sprogets form og regler

Eksempelvis: Efterligne sprogmelodi. Sige korte sætninger. Forstå og anvende stemmens betoning. Bruge sproglige korrekte endelser. Forstå rumlige begreber; foran, bagved, ovenpå, nedenunder mv. Selv bruge rumlige begreber; over, under, i, på mv.

Skriftsprog

Eksempelvis: Genkende bogstavet i sit eget og forældres navne. Interessere sig for bøger. Genkende sange og rim ud fra billeder. Tegne-skrive kruseduller og genkendelige former. Afkode ord, symboler og logoer.

Talesprog

Eksempelvis: Udpege kropsdele og hverdagsting på opfordring. Øge ordforrådet. Gentage sætninger på flere ord. Variere og nuancere talesproget (et træ er ikke kun et træ, men det store grønne træ med røde æbler). Sætte ord på hverdagshandlinger. Øge kendskabet til ords betydning(er).

Læringstegn for 3-6 årige

Læringstegnene er formuleret som konkrete kompetencer og erfaringer uden egentlige slutmål, fordi grundtanken er, at alle børn skal forblive i en læringsproces, og dermed blive så dygtige de kan. Under hvert læringstegn er opremset en række eksempler på, hvordan effekten af det pædagogiske arbejde kan komme til udtryk hos børnene.

At kommunikere med omverdenen

Eksempelvis: Indgå i relationer og lege. Benytte kropssprog i overensstemmelse med en given situation. Bruge sproget situationsafhængigt. Etablere kontakt. Følge kollektive beskeder. Forstå og benytte forskellige digitale redskaber. Sikre sammenhæng mellem udsagn, betoning og gestik. Indgå i et fællesskab ved bl.a. at give plads til andre og skiftes til at tale. Fastholde et emne i samtalen. Sige lange komplekse sætninger med forklaringer. Håndtere problemer og konflikter ved hjælp af sproget.

Lydlig opmærksomhed

Eksempelvis: Høre at ord rimer. Opdele og sammensætte ord. Høre ord der starter med den samme lyd. Eksperimentere med digitale lydbilleder. Finde på ord der rimer. Skelne instrumenter fra hinanden. Vrøvl fantasifuldt med ord Eksempelvis: Fortælle om noget der skal finde sted. Genfortælle en hændelse med hvem, hvad og hvorfor. More sig over enkle eksempler på sproglig humor og underfundighed. Finde og beskrive personer og omgivelser i en historie. Dele tanker og idéer med andre. Organisere en fortælling med en start, midte og slutning. Fortælle både personlige og fiktive historier.

Sprogets form og regler

Eksempelvis: Bruge rumlige begreber aktivt; over, under, i, på mv. Benytte datid og fremtid. Anvende "fordi", "og", "eller". Bruge længere og mere detaljerede sætninger. Anvende grammatisk korrekte sætninger.

Skriftsprog

Eksempelvis: Forstå at skrevne ord har en betydning. Benytte ord, tal og bogstaver i leg. Forstå forskellen på billeder og ord. Genkende og forstå symboler og tegn i det offentlige rum. Skrive genkendelige bogstaver og tal. Forstå at man på dansk læser fra venstre mod højre og oppefra og ned. Genfinde ord i skreven tekst.

Talesprog

Eksempelvis: Øge ordforrådet, nuancere sproget og kendskabet til ords betydning(er). Anvende overbegreber og underbegreber. Benytte talemåder og ordsprog i rette sammenhænge. Sætte ord på følelser; flov, bekymret, forbavset mv. Benytte ord der har med tid at gøre; først, bagefter mv. Forstå at ord kan have flere betydninger. Dele drømme, fantasier, meninger mv.